

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of the Primary School Administration Models to Excellence
of Schools under the Northeastern Schools under the Office of
the Basic Education Commission

นัยนา ตันเจริญ* สมบูรณ์ ตันยะ** สงวนพงศ์ ขวนชม*** และ ชูเกียรติ วิเศษเสนา****

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**,***

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****

Naiyana Tanjarean* Somboon Tanya** Sanguanpong Chuanchom*** and Chookiat Wisetsena****

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Assistant Professor , Faculty of Education, Vongchavalitkul University**,***

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding author E-mail: Naiyana_tan@vu.ac.th

(Received: January 07, 2021; Revised: March 16, 2021; Accepted: April 25, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อพัฒนารูปแบบ และเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถม และศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิจัยดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างและพัฒนา รูปแบบ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 50 คน โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า มีการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 งาน ที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้านตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นบุคลากร (4) กระบวนการจัดการ และ (5) ผลลัพธ์ได้ตามสภาพบริบทของโรงเรียน 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้โดยใช้ 5G Model

โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนการบริหารตามรูปแบบ 5G Model ต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมตามบริบทของสถานศึกษา และ 3) ผลการประเมินความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านโดยรวม พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความเป็นเลิศ, โรงเรียนประถมศึกษา, โมเดล 5G

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the administrative state to the excellence of primary schools; 2) establish and enhance the administrative models; and 3) inspect the possibility and profitability of the primary school administration models to the excellence of the Northeastern Schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC). The operating procedures of this research consisted of: step 1. applying the administrative state to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC that had the best practice Interviewing; step 2. enhancing the administrative models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC to outline the administrative models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC following the 5 methodologies of model establishment and enhancement including; and step 3. the evaluation and profitability of the models to the excellence of the Northeastern Schools under the OBEC selected 50 primary school administrators under the OBEC using the profitability analysis and assessment of the model possibility as a tool.

The results showed that: 1) an overall administrative state to the excellence of primary schools in the Northeast under the OBEC that had the best practice showed the operations according to the 4 sections of administration that covered the 5 administrative models to the excellence following the 5G Model: (1) leadership; (2) strategic planning; (3) workforce focus; (4) management process; and (5) outcome. In addition, the 4 sections of administration were selectable depending on school context and scale according to the primary school administration models by using the 5G Model; 2) the results of establishing and enhancing administrative models for primary school to the excellence using the 5G Model of the schools in the Northeast under the OBEC showed that an overall appropriateness of the model was at the highest level. The most 3 appropriate levels included rationale, objective, and applying the model by using the 5G Model; while, main point and success condition were at the lower level. However, implementing the administration following the 5G Model considered the preparedness of school context; and 3) the results of possibility assessment and profitability analysis of the administrative model to the excellence of the Northeastern Primary Schools under the OBEC categorized by the 5 components showed that all components of the model were at the highest possibility and profitability.

Keywords: Excellence, Primary School, 5G Model

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นเลิศมีความสำคัญในการสร้างศักยภาพในการแข่งขันเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อก้าวเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาโดยอาศัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารสามารถเป็นแบบอย่างในวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ มีรูปแบบของความเป็นเลิศ (Model of Excellence) หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติ ธรรมดาและหลายประเทศมีการกำหนดเกณฑ์ความเป็นเลิศและรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้เป็นแม่แบบการบริหารคุณภาพระดับโลก ในแต่ละรูปแบบของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ มีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกัน เพื่อให้องค์กรเป็นที่ยอมรับจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสื่อถึงความเป็นเลิศในการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จเหนือกว่าธรรมดา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารจัดการคุณภาพในระดับมาตรฐานโลก มีรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award-MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์ใช้โดยเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น Australian Business Excellence Award (ABEA) ของประเทศออสเตรเลีย Singapore Quality Award (SQA) ของประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่นมีรางวัล Japan Quality Award (JQA) และ European Quality Award (EQA) ในประเทศสหภาพยุโรป สำหรับประเทศไทยนั้นเรียกรางวัลนี้ว่า Thailand Quality Award (TQA) โดยมีสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการดำเนินการประเมินประเทศไทยได้นำรางวัล Thailand Quality Award (TQA) เริ่มในแวดวงธุรกิจและพัฒนาไปสู่ระบบราชการในด้านการศึกษามีการริเริ่มนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในสถาบันและสถานศึกษาต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยให้มีการทำความเข้าใจ และปรับใช้ในวงการศึกษาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนโดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบเพื่อช่วยให้องค์กรโรงเรียน สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2551)

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการ เผยแพร่บทความพิเศษ "ปฏิรูปการศึกษา 6 ด้าน รูปธรรมความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ" ซึ่งเป็นสรุปผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการศึกษาในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559 - 2561) ระบุว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ รัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่มุ่งยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งเป็นโจทย์ของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของชาติและปึกหมุดไปข้างหน้า เพื่อพัฒนาคุณภาพสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ห้วงระยะเวลาที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาภายใต้กรอบการปฏิรูปใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิรูปครู 2) การเพิ่มกระจายโอกาส และพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การปฏิรูปการบริหารจัดการ 4) การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน 5) การปฏิรูปการเรียนรู้ และ 6) การปฏิรูป ICT “เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปการศึกษาจากการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนของประเทศไทยมีคุณภาพและมีศักยภาพที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้อย่างเต็มภาคภูมิ” ตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ด้านการศึกษาที่ได้รายงานต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561 (จรัส สุวรรณเวลา, ม.ป.ป.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐาน และคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ได้กำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

โดยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐบาล จากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2565) ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาไว้ดังนี้ 1) ให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง 2) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และ 3) การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงาน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กวัยเรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพใด ๆ จึงควรจะเริ่มต้นที่ระดับพื้นฐาน นั่นก็คือ ระดับประถม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาคุณภาพการศึกษาจากรายงานเอกสารสะท้อนวิกฤตสู่แนวคิดปฏิรูปการศึกษา แผนการปฏิรูปการศึกษา และร่างแผนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดย จรัส สุวรรณเวลา (ม.ป.ป.) ประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการศึกษา กล่าวว่า วิกฤตการศึกษาไทย การศึกษาไทยวิกฤต ไม่ใช่วิกฤตธรรมดาแต่วิกฤตอย่างยิ่งยวด เพราะสภาพปัญหามีความรุนแรงมาก กว้างขวาง สลับซับซ้อนและฝังลึก ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหา ดังนี้

- 1) คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของคนไทยอยู่ในระดับต่ำมาก ปรากฏผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่สอบตกในทุกวิชา
- 2) หลักฐานจากการสอบ O-NET ปี พ.ศ. 2561 มีคนเข้าสอบ 370,000 คน ปรากฏผลคะแนนเฉลี่ยผู้เข้าสอบทั้งหมดต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม ถือได้ว่าสอบตกหมดทุกวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561)
- 3) หากเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอนระดับพื้นฐานของไทยกับระดับนานาชาติแล้ว กล่าวได้ว่า การศึกษาของไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าสากล ทั้งยังเน้นเนื้อหาสาระและการเรียนโดยการท่องจำอยู่มาก 4) สาเหตุที่สำคัญ คือ การศึกษาของไทยยังคงยึดเนื้อหาสาระเป็นหลักและจัดการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ไม่ได้เปลี่ยนตามความก้าวหน้าทางการศึกษาของโลก จึงมีคุณภาพต่ำทั้งในมาตรฐานของไทยและมาตรฐานสากล การดูแลคุณภาพการศึกษาก็เป็นปัญหา ครูมีภาระงานมาก มีเวลาให้กับนักเรียนน้อย ทำให้การประกันคุณภาพภายในด้วยการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนแต่ละคนด้อยลงไปการพัฒนาเด็กจึงเป็นปัญหาและมีการใช้ผลสอบ O-Net ของนักเรียนเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพโรงเรียนและระบบได้เปิดช่องให้โรงเรียนปฏิบัติในลักษณะที่ไม่ถูกต้องได้ โรงเรียนบางแห่งใช้ช่องโหว่ของระเบียบที่จะไม่ต้องส่งนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน หรือ Learning Deficiency (LD) เข้าสอบ O-Net ได้ โรงเรียนจึงวินิจฉัยให้เด็กเป็น LD มากกว่าความเป็นจริงการวัดประเมินภายนอกเพื่อรักษาคุณภาพก็ยังเน้นระบบรายงานจึงไม่เป็นผลจริง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยตระหนักถึงรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ดีและจากปัญหาคุณภาพการศึกษา สภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การศึกษาของไทยที่ยังคงยึดเนื้อหาสาระเป็นหลักและจัดการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ไม่ได้เปลี่ยนตามความก้าวหน้าทางการศึกษาของโลกที่โรงเรียนทุกระดับประสบอยู่ ทั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในระดับต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 9 โรงเรียน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกโรงเรียน คือ

1.1.1 เป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.1.2 มีผลการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการคุณภาพ

1.1.3 เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนดีเด่นหรือโรงเรียนต้นแบบที่เป็นที่ประจักษ์ ตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2557-2562

1.1.4 ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม

1.2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน 4 งาน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน จำนวน 9 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 45 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ที่มีเนื้อหาตามหลักการบริหารงาน 4 งาน คือ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารงบประมาณ 3) งานบริหารบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไปที่ครอบคลุมกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ และ 5) ผลลัพธ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.4 วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1.4.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

1.4.2 กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ และจัดทำ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1.4.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi Structured interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่ายแต่ละโรงเรียน โดยมีการสัมภาษณ์ 3 รูปแบบ

คือ สัมภาษณ์รายบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร และสัมภาษณ์รายกลุ่มเล็ก 4 คน ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่าย และการสัมภาษณ์ออนไลน์

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการดำเนินการและเทคนิคการวิเคราะห์เปรียบเทียบเชื่อมโยงสร้างข้อสรุปเพื่อศึกษารูปแบบ/วิธีการ การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาปัจจุบัน รวมทั้งผลการสัมมนาที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำ (ยกร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างและพัฒนารูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบที่สอดคล้องกับบริหาร 4 งาน และการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 หลักการและเหตุผล

2.1.2 วัตถุประสงค์

2.1.3 สำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์การ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านกระบวนการจัดการ และ 5) ด้านผลลัพธ์

2.1.4 การนำรูปแบบไปใช้

2.1.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีการดำเนินการเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกมาแบบเจาะจงจำนวน 7 คน จัดเตรียมสถานที่ ห้องประชุม โสตเสียง ป้ายชื่อ และเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เอกสารงานวิจัยบทที่ 1-3 และเอกสารนำเสนอ (ร่าง) รูปแบบการบริหารโรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่สร้างขึ้นฉบับสมบูรณ์จากการจัดสนทนากลุ่ม เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้มีความสมบูรณ์และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ได้ดำเนินการดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและเก็บรวบรวมด้วยตนเองได้แบบประเมินความเหมาะสมจำนวน 7 ฉบับ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

(1) วิเคราะห์เนื้อหา ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Selected) ได้ผู้บริหารโรงเรียนรวม 50 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 50 ฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

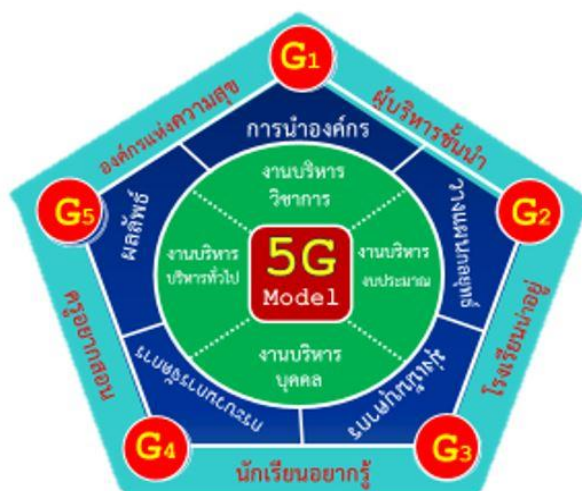
4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม พบว่า มีการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 งาน ที่ครอบคลุมการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน ตามรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นบุคลากร 4) กระบวนการจัดการ และ 5) ผลลัพธ์ นอกจากนี้ยังมีแนวทางการดำเนินงานที่สามารถเลือกบริหารงาน 4 งาน ได้ตามสภาพบริบทของโรงเรียน

4.2 ผลการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้โดยใช้ 5G Model มีความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนการบริหารตามรูปแบบ 5G Model ต้องคำนึงถึงสภาพความพร้อมตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าหมายคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model คือ “ผู้บริหารชั้นนำ โรงเรียนน่าอยู่นักเรียนอยากรู้ ครูอยากสอน องค์กรแห่งความสุข”

4.3 ผลการประเมินความความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม

องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยรวม พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 5G Model ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พร้อมด้วยครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน 4 ฝ่าย ทั้ง 9 โรงเรียน มีการบริหารตามกรอบการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านกระบวนการจัดการ และ 5) ด้านผลลัพธ์ ที่สอดคล้องกับการบริหารงาน 4 งานในโรงเรียนประถมศึกษา คือ งานบริหาร วิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารบุคคลและฝ่ายบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะว่าในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำองค์กร สามารถกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การขึ้นนำ การสื่อสารกับบุคลากรกระตุ้นให้มีผลการดำเนินการที่ดี มีวิสัยทัศน์ (Vision) มีนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการวางแผนกลยุทธ์ การทำงานร่วมกัน บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน มีกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ คุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล (2552) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ และ ชีระ รุญเจริญ (2550) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์กร

ปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดีและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ทำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

5.2 ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้ 5G Model ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ตามองค์ประกอบของรูปแบบ เนื่องมาจากรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยใช้ 5G Model เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการบริหารความเป็นเลิศ รวม 11 รูปแบบ มาสังเคราะห์ที่ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 5 ด้าน ที่สอดคล้องกับการบริหารงาน 4 งาน ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ 5G Model ที่มีความครอบคลุมการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และมีเหมาะสมกับผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดตามสภาพบริบทที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการนำองค์กร G1 (Good Leader) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : ผู้บริหารชั้นนำ 2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ G2 (Good Result Based Management) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : โรงเรียนนำอยู่ 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร G3 (Good Professional Teacher) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : นักเรียนอยากรู้ 4) ด้านกระบวนการจัดการ G4 (Good Proactive) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : ครูอยากสอน 5) ผลลัพธ์ :โรงเรียนคุณภาพ G5 (Good Quality School) เพื่อประสิทธิผลของด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย : องค์กรแห่งความสุข ส่วนด้านการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ดำเนินการกำหนดนโยบายการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศโดยใช้ 5G Model สู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน จัดตั้งคณะกรรมการ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน 5G Model โดยจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมตามภารกิจงานทั้ง 4 งาน ใช้เทคโนโลยีในการบริหารและพัฒนาตามบริบทของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและจัดระบบการควบคุม กำกับ ติดตามและตรวจสอบประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเงื่อนไขความสำเร็จที่ว่า ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำองค์กร (Leadership) เป็นแบบอย่างที่ดียึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหารงาน ภายใต้บริบทที่เหมาะสมของโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2554) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพพอที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับ สมโภชน์ นพคุณ (2556) ที่ระบุว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะมีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่มีลักษณะเป็นระบบ มีขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ ควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ทั้งหมดเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนที่จะดำเนินบทบาทหน้าที่ของการเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพก้าวสู่ความเป็นเลิศของระบบการบริหารจัดการ ดังนั้นนักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกรูปแบบวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ ที่เหนือกว่าธรรมดาและเป็นเลิศ คือ ผู้บริหารชั้นนำ โรงเรียนนำอยู่ นักเรียนอยากรู้ ครูอยากสอน และองค์กรแห่งความสุข

5.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ตามองค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการบริหารโรงเรียนแบบ 5G Model มีความสอดคล้องกับการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารที่ต้องครบถ้วนทั้ง 4 งาน มิใช่เพียงงานด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียวแต่ยังจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นบุคลากรผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งบุคลากรแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

ที่จะนำเอาเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติธรรมดา สอดคล้องกับ Keeves (1988) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของรูปแบบมีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดผลในแต่ละกิจกรรมหรือวิธีการในรูปแบบโดยสามารถตรวจวัดและประเมินผลได้ มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง วัดและประเมินผลได้ รวมถึงสามารถทำความเข้าใจได้และมีเกณฑ์มาตรฐานรองรับ วิธีการ/กระบวนการของรูปแบบมีลักษณะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในรูปแบบโดยเรียงลำดับก่อนหลังและมีความต่อเนื่องกันของกิจกรรมการดำเนินงาน และการประเมินผลของรูปแบบมีลักษณะเป็นวิธีการเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานของรูปแบบนั้นประสบความสำเร็จเพียงใด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสิน นอกจากนี้ยังบอกได้ว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามรูปแบบนั้นอย่างไร สอดคล้องกับ Baumgart and Kaluge (1987) ให้ความหมายความเป็นเลิศ (Excellence) ว่าเป็นรูปแบบของความเป็นเลิศ (Model of Excellence) หรือสิ่งที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าปกติธรรมดา และ Corad and Blackburn (1985) ที่กล่าวว่าความเป็นเลิศกับคำว่า “คุณภาพ” สามารถใช้แทนกันได้ โดยทั้งสองคำต่างคำนึงถึงมิติของรูปแบบโดยไม่เพียงแต่คำนึงถึงผลสำเร็จเท่านั้นแต่ยังคำนึงถึงลักษณะ (Criteria) ที่ทำให้เกิดผลสำเร็จด้วยทั้งคุณภาพและความเป็นเลิศต่างก็หมายถึงคุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงและตั้งใจจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานนั้น ดังนั้นการบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างเป็นระบบ ภายใต้กระบวนการบริหารในการวางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายใต้บริบทที่เหมาะสมกับสภาพและขนาดของโรงเรียนที่สามารถบริหารโรงเรียนไปสู่คุณภาพหรือผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ด้านคุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และคุณภาพการบริหารจัดการ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามสภาพบริบทหรือขนาดของสถานศึกษาเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

6.1.2 หน่วยงานนโยบาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศไปใช้ในการกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามการบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคลหรืองานบริหารทั่วไป

6.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในภาคอื่น ๆ เช่น การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือ หรือภาคใต้ เพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่หลากหลายตามสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟฟิค.

จรัส สุวรรณเวลา. (ม.ป.ป.). *สะท้อนวิกฤตสู่แนวคิปปฏิรูปการศึกษา แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและร่างแผน*

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นจาก <http://www.sobkroo.com/articleDetail.asp?id=519>

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ช้างฟ้า.

- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2554). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). *รายงานประจำปี 2561*. สืบค้นจาก https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1571281594.pdf
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2551). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเพื่อองค์กรที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟิค.
- สมโภชน์ นพคุณ. (2556). *การบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. คู่มือหลักสูตรพัฒนานักบริหารการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นศส.ศธ.) รุ่นที่ 3. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>

ภาษาอังกฤษ

- Baumgart, N., & Kaluge, L. (1987). *Quality in Higher Education: Inputs*. in Baumgart, N. (ed.) *Equity, Quality and Cost in Higher Education*. Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific.
- Conrad, C. F. & Blackburn, R. T. (1985). *Program Quality in Higher Education: A Review and Critique of Literature and Research*. in Smart, J.C. (ed). *Higher Education: Handbook of Theory and Research*, Vol. 1, (283-308). New York: Agathon.
- Keeves, P. J. (1988). *Model and Model Building Education Research, Methodology and Measurement: an International Handbook*. Oxford: Pegamon Press.